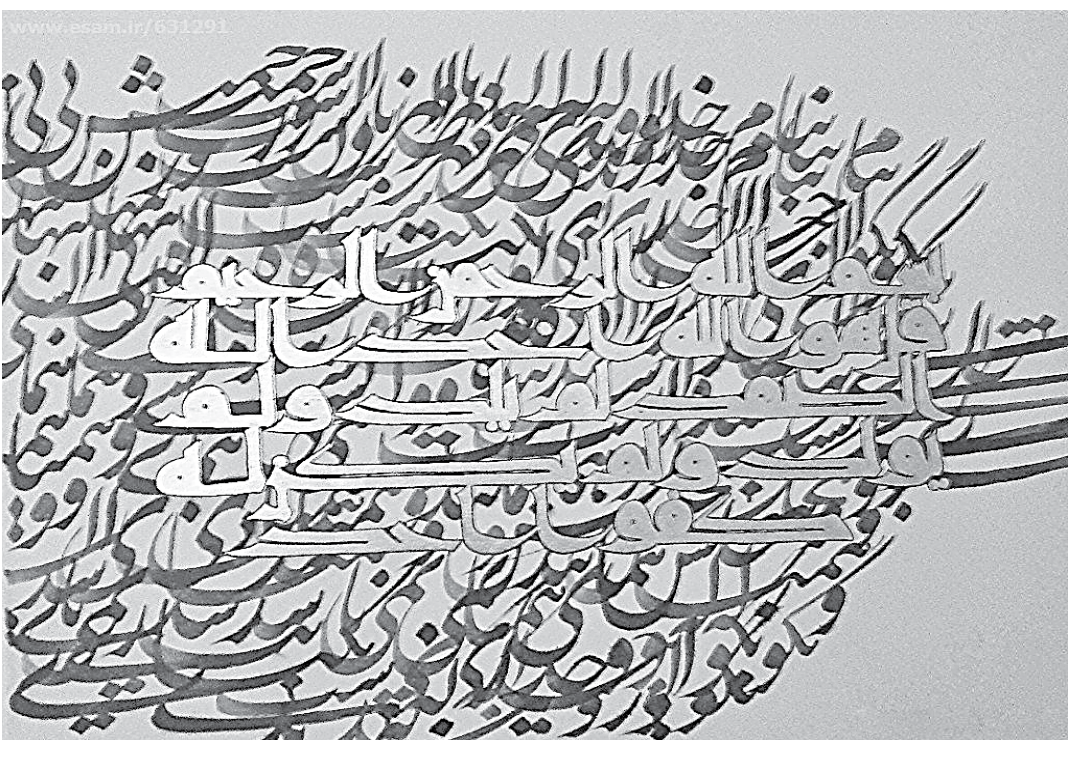

نقش محیط در تربیت آداب و اخلاق

در این نوشتار به چند موضوع اشاره می‌شود: تفاوت آداب با اخلاق، بررسی دو دیدگاه اخلاق یا علم جایگزین دین و تقدشان، مراحل آقا‌زین تربیت و توصیه‌هایی از بزرگان دین درباره تأثیر بنیادین روایت در ظاهر و باطن فرزندان و مباحث نظری و عملی دیگر.

بیداری از آنها جدا نمی‌شود و لذا باید پیوسته دست به ششمی‌ریز بود.ند.

این وضعیت بر زندگی امروز غرب و استباک‌ناشان صادق است. هم اکنون دو جنگ خاتمان برپا:اند در دو نقطه از جهان شعله را است: جنگ روسیه و اوکراین در بخش غرب آسیا و جنگ نظامیان سودان در آفریقا. سیاستمداران و فرماندهان جنگ در این مناطق همگی تحصیل کرده دانشگاه هستند و از علم و اخلاق رسمی آگاهی کامل دارند: اما نه علم و نه اخلاق، هیچ کدام قدرت و اشباح این دو، حد و مرز نمی‌شناسند. برای اشباح این دو، علم و اخلاق و قدرت طلعی به گونه‌ای که اخلاق و دانش‌ها در برابر آتش شعله‌رو شوهور و غضب بسیار تاوان و کم‌موش می‌باشند و بازدارندگی در از دست می‌دهند.گواهی این که آتش بیار جنگهای جهانی که نتیجه اش، کشتار میلیون‌ها انسان بود، تحصیلکرده‌ها و فارغ‌التحصیلان دانشگاه‌ها بودند که مسائل اخلاقی و علمی را به خوبی می‌شناختند، اما برای گسترش قدرت و اشباح خواسته‌های درونی حدود مرزی قائل نبودند.

در این که بشر امروز در پرتو علم و صنعت، نهاده، سخنی نیست: اما اینها ظاهری بیش نیست و باطن و اساس، ترس دولت‌ها از یکدیگر است که آنان را به مسابقه تسلیحاتی وامسی دارد. آنها از درون می‌ترسند و از این جهت پیوسته به سلاح‌های نو مجهز می‌شوند. این همان حالتی است که بر مومنان^(۱) وضع قیابیل جاهلی را در یک عبارت کوتاه بریزغ، چنین بیان کرده است: **«شاهرا الحوف و دنارها لتسیف: هر قبیله‌ای از درون هراسان و مضطرب بود و از برون شمشیر حایل می‌کرد.»** (ساخته و «دثار» به زیرین است که به تن می‌چسبد و «دثار» به لباس بیرونی گفته می‌شود. تو گویی ترس بر سراسر وجودشان چیره بود و در خواب،

وظافت پدر و مادر آشنا ساختن آنها به آداب و رسوم زمان خویش می‌باشد: چه سارسم زندگی در زمان آنان، غیر از رسم زندگی در زمان والدین باشد. امیر مؤمنان^(۲) می‌فرماید: **«لا تقسروا اولادکم علی آدابکم، فانهم مخلوقون لزمان غیر زمانکم: فرزندان خود را بر شیوه زندگانی خود مجبور مسازید، زیرا آنان برای زمانی غیر از زمان شما آفریده شده‌اند.»** ناکفته پیداست که مقصود امام از آداب، آموزه‌هایی است که بر موازین اسلامی منطبق است، ولی فکر بشر در گذشته به آن نرسیده بود: بنابراین جدید بودن آداب نباید مانع از آموزش آنها باشد و به جرم اینکه در زندگی پیشینیان نبوده، از آن محروم شوند: آنچه لازم است، رعایت موازین دینی در آن آداب است.

برخی تصور می‌کنند که تربیت کودک پس از تولد آغاز می‌شود. در حالی که مطلب به گونه دیگر است: زیرا روحیات پدر و مادر باشد و بر جرم اینکه در زندگی پیشینیان نبوده، از آن محروم شوند: آنچه لازم است، رعایت موازین دینی در آن آداب است.

برخی تصور می‌کنند که تربیت کودک پس از تولد آغاز می‌شود. در حالی که مطلب به گونه دیگر است: زیرا روحیات پدر و مادر باشد و بر جرم اینکه در زندگی پیشینیان نبوده، از آن محروم شوند: آنچه لازم است، رعایت موازین دینی در آن آداب است.

خود را در مقام پیشوایی مردم قرار می‌دهد، باید پیش از آنکه به تعلیم دیگران بپردازد، ولیکن تأدبیه بسیرته قبل تأدبیه بلسانه: اما باید تأدب به عملش پیش از تأدب به بزبانش باشد. **و معلم نفسه و مؤذنها حق بالاجلال من معلم الناس و مؤذبهم:** ادب‌کننده خویش، به احترام سوازاوتر است از کسی که معلم و مربی مردم است.^(۳) حضرت دربراره الکوپذیری کودک می‌فرماید: **«ما تعالقب الحدیث، الا لرضی الخالیة: همانا دل جوان نوسر همچون زمین کشت نشده است: ما ائقی فیه من شیء، قبلته: هر بذری در آن باشد، می‌پذیرد.»**

اگر در نخستین مهد تربیت، پرورش کودک به طور صحیح انجام بگیرد، پدران و مادران بزرگترین خدمت را به میوه زندگی کرده‌اند و لذا امیرمؤمنان^(۴) می‌فرماید: **«ما نعل وائد و لدا تعالقب یهیر اذ حدیث من احسن: بهترین هدیه‌ای که پدر می‌تواند به فرزند خود بدهد، تربیت پسندیده است.»** ز آنجا که تربیت فرزند مسؤلیت بزرگی است، و بسیاری آن را آنان می‌شمارند، حضرت سجاد^(۵) در انجام دادن این وظیفه‌خطیر از خداوند استمداد می‌کند و در ضمن راز و نیاز درخواست می‌نماید: **«و ائینی لربیبهم و ائادبیبهم و برهم: خدایا، مراد تربیت و تأدبب فرزندان و نیکی به آنها یاری فرما.»**

اگر در نخستین مهد تربیت، پرورش کودک به طور صحیح انجام بگیرد، پدران و مادران بزرگترین خدمت را به میوه زندگی کرده‌اند و لذا امیرمؤمنان^(۴) می‌فرماید: **«ما نعل وائد و لدا تعالقب یهیر اذ حدیث من احسن: بهترین هدیه‌ای که پدر می‌تواند به فرزند خود بدهد، تربیت پسندیده است.»** ز آنجا که تربیت فرزند مسؤلیت بزرگی است، و بسیاری آن را آنان می‌شمارند، حضرت سجاد^(۵) در انجام دادن این وظیفه‌خطیر از خداوند استمداد می‌کند و در ضمن راز و نیاز درخواست می‌نماید: **«و ائینی لربیبهم و ائادبیبهم و برهم: خدایا، مراد تربیت و تأدبب فرزندان و نیکی به آنها یاری فرما.»**

اگر در نخستین مهد تربیت، پرورش کودک به طور صحیح انجام بگیرد، پدران و مادران بزرگترین خدمت را به میوه زندگی کرده‌اند و لذا امیرمؤمنان^(۴) می‌فرماید: **«ما نعل وائد و لدا تعالقب یهیر اذ حدیث من احسن: بهترین هدیه‌ای که پدر می‌تواند به فرزند خود بدهد، تربیت پسندیده است.»** ز آنجا که تربیت فرزند مسؤلیت بزرگی است، و بسیاری آن را آنان می‌شمارند، حضرت سجاد^(۵) در انجام دادن این وظیفه‌خطیر از خداوند استمداد می‌کند و در ضمن راز و نیاز درخواست می‌نماید: **«و ائینی لربیبهم و ائادبیبهم و برهم: خدایا، مراد تربیت و تأدبب فرزندان و نیکی به آنها یاری فرما.»**

اگر در نخستین مهد تربیت، پرورش کودک به طور صحیح انجام بگیرد، پدران و مادران بزرگترین خدمت را به میوه زندگی کرده‌اند و لذا امیرمؤمنان^(۴) می‌فرماید: **«ما نعل وائد و لدا تعالقب یهیر اذ حدیث من احسن: بهترین هدیه‌ای که پدر می‌تواند به فرزند خود بدهد، تربیت پسندیده است.»** ز آنجا که تربیت فرزند مسؤلیت بزرگی است، و بسیاری آن را آنان می‌شمارند، حضرت سجاد^(۵) در انجام دادن این وظیفه‌خطیر از خداوند استمداد می‌کند و در ضمن راز و نیاز درخواست می‌نماید: **«و ائینی لربیبهم و ائادبیبهم و برهم: خدایا،**